

ОДНОСКЛАДНІ РЕЧЕННЯ АПЕЛЯЦІЇ В ТЕКСТАХ РЕЛІГІЙНОГО СТИЛЮ: ФУНКЦІЙНО-СТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

Надія Вітрук,

кандидат філологічних наук, асистент,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Статтю присвячено дослідженню особливостей функціонування односкладних речень апеляції у текстах релігійного стилю української мови. З'ясовано, що звертання в сакральних текстах є не лише типовим, а й обов'язковим компонентом. Виявлено функційно-стилістичну спрямованість вокативних графем, яка їй визначає формально-граматичне представлення й лексичне наповнення головних та другорядних членів речення, установлює особливий урочисто-піднесений тон, інтонаційно увиразнює релігійний текст, надає йому певного емоційного (переважно позитивного) забарвлення, а також сприяє утворенню таких мовних прийомів, як: повтор, інверсія, градація, перифраз, асиндетон, полісиндетон тощо.

Ключові слова: сфера сакрального, звертання, односкладні речення апеляції (вокативні речення, звертання-речення), релігійний стиль, функційно-стилістичне призначення речень, адресат мовлення, стилістичні фігури.

Vitruk Nadiya. Monosyllabic sentences of appeal in religious style of speech: functional-stylistic aspect. *Monosyllabic sentences of appeal belong to those syntactic units that are actively used in all functional styles of speech. Relevance of our study is in the need to study the stylistic and syntactic peculiar features of sacred texts in general and certain linguistic units in particular. The purpose of scientific investigation is to discover the functional-stylistic purpose of monosyllabic sentences of appeal in the religious style of Ukrainian language and to give their general description. The objects of study are syntactic constructions recorded in texts of different genre directions. The essential and the most basic in the work process is the use of descriptive method, as well as a number of scientific linguistic techniques such as: classification, observation, comparison, generalization, explanatory description.*

The article analyzes the current trends and aspects of study of peculiarities of the language of sacred texts and it is found out that the linguists used different and versatile approaches while observing the selected objects. It is found that in the sacral texts the appeal is not only a typical, structurally and semantically necessary element, but a necessary element. In general, they are separate, expressive, emotionally expressive, with a clear communicative direction, complex semantics and at the same time contextually predetermined syntactic units, whose tasks are not only to name the addressee of the speech, but also to implement its other more urgent needs: demand (begging), thanking, repentance, admiration, exaltation etc. Functional and stylistic orientation of vocative grams is revealed, which in general defines formal and grammatical representation and lexical filling of the main and minor members of the sentence, establishes a special a solemnly elevated tone, intonationally expresses a religious text, gives it a certain (mostly positive) emotional coloring, as well as, for diversification of speech and enhancing the semantic weight of the text, contributes to the formation and the use of such linguistic techniques as: repetition, inversion, gradation, periphrasis, asindefon, polysindefon etc.

Keywords: *sacral sphere, appeal, conversion, monosyllabic sentences of appeal (vocative sentences, appeal-sentences), religious style, functional-stylistic purpose of the sentences, addressee of speech, stylistic figures.*

Вступ. Кожен стиль мовлення, безсумнівно, має низку основних, закріплених за ним, виразально-зображувальних засобів, що загалом і забезпечують його функціонування. Порядок слів, склад лексики, манера викладу, чіткість завдань, сфера використання – це ті ознаки, з допомогою яких розрізняють стилі (підстили) мовлення. Ці ж ознаки зумовлюють і відбір певних мовних засобів для того чи того стилю.

Мова текстів релігійного стилю у виборі виразальних засобів та своєрідності їх поєднання

не зовсім схожа на мову інших стилів, скажімо, художнього чи публіцистичного. На це найвиразніше вказує, по-перше, вживання релігійної лексики, а по-друге, синтаксис сакрального стилю, відображений у формально-граматичному представленні й конкретному лексичному наповненні головних та другорядних членів речення. Якщо ж питанням історії розвитку релігійного стилю, його термінологічного та лексичного рівнів присвячені окремі дисертаційні та монографічні праці українських мовознавців,

то нерозв'язаними й актуальними для наукових студій наразі є стилістичні та синтаксичні особливості стилю в цілому й певних мовних одиниць зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що напрями й аспекти вивчення особливостей мови сакральних текстів дуже різноманітні. Зараз релігійний стиль становить одну з повноцінних та функціональних підсистем літературної мови, незважаючи на те, що офіційно визнаним став зовсім недавно, як зазначено в енциклопедії: «Кінець ХХ ст. – це повернення у систему стильових різновидів літературної мови конфесійного стилю, що витворився на книжній і народнорозмовній основі, як і інші стилі, під впливом українських перекладів конфесійної літератури» (Укр. мова, 2004: 656). Для більш точного та влучного відображення різного виду спілкування і реалізації при цьому конкретних завдань у межах стилю вирізняють кілька підстилів, зокрема: «1) мову канонічної богослужбової літератури; 2) мову тлумачної богослужбової літератури; 3) мову популярної (пізнавальної) богослужбової літератури; 4) мову проповідей; 5) мову текстів богослужбового піснеспіву; 6) мову богослужбово-методичних текстів; 7) розмовне діалогічне мовлення священника з вірним, який сповідається; 8) богословська публіцистична літературна мова» (Бабич, 2009: 26).

Така жанрова розгалуженість релігійного стилю зумовила появу різнобічних підходів до вибору лінгвістами об'єктів дослідження та з'ясування особливостей їх представлення. У мовознавчих працях натрапляємо на обґрунтування питань своєрідності синтаксису (його категорій), зокрема, текстів (фрагментів) Біблії (А. Галас), або окремих жанрових різновидів – це насамперед молитви, релігійні повчання різних святих, церковні проповіді та послання (Н. Бабич, С. Богдан, Н. Гуйванюк, М. Скаб, О. Даскалюк та ін.). Вивчаючи сакральні тексти, автори статей звертають увагу на певний вид фраз та речень, наявність яких вважають не тільки типовим чи стереотипним, а навіть структурно та семантично потрібним елементом, з-поміж яких, звичайно ж, – звертання. «Особливий тон жанру молитви, – наголошує Н. Гуйванюк, – забезпечує досліджуваним творам і структурування окремих фраз та цілого тексту. По-перше, обов'язковим їх компонентом є звертання. Адресатом молитви є сам Господь Бог, Ісус Христос – Син Божий, Божа Мати, а також святі, які через посередництво прямого спілкування з Богом покликані допомагати людям. Ряди звертань у досліджуваних текстах літературних молитов є надзвичайно різноманітними» (Гуйванюк, 2000: 212).

Ґрунтовні висновки про функціональні вияви звертань знаходимо в працях українського дослідника сфери апеляції М. Скаба: «Винятково розгорнутою й різноманітною як щодо лексико-семантичного наповнення, так і структурно-граматичних характеристик є субстанційна сфера змісту конструкцій апеляції у молитвах... (скорочення наше – *Н. Л.*), що пояснюється їх основним комунікативним призначенням» (Скаб, 2000: 222). Проаналізувавши засоби зверненого мовлення у текстах молитов, учений констатує: «Саме серед молитов ми знайшли рідкісні випадки достатньо великих за обсягом текстів, у яких апеляція є основним комунікативним завданням, – акафисти. У них лексико-семантичне наповнення предикатної сфери апеляції залишається незмінним протягом усього тексту (повторюється одне й те ж дієслово у формі наказового способу), а натомість винятково багатим є лексичне наповнення субстанційної сфери змісту. Акафисти дивують розмаїттям номінацій одного і того ж адресата мовлення» (Скаб, 2000: 223).

Мета дослідження – виявити функційно-стилістичне призначення звертань, оформлених в окремі синтаксичні одиниці, тобто вокативних речень або односкладних речень апеляції, які використовують у релігійному стилі української мови. Об'єктом дослідження є вокативні грами, зафіксовані в текстах різного жанрового спрямування: Євангеліях, псалмах, молитвах, акафістах, проповідях, посланнях, релігійних повчаннях, листах тощо.

Методи і методики дослідження. Основним методом дослідження односкладних речень апеляції є описовий, завдяки якому можна детально відобразити закономірності підграматики апеляції (звернення) української мови, охарактеризувати її завдання, функції, граматичні особливості. Обов'язковими у процесі роботи є також низка таких наукових лінгвістичних методик: методики класифікації (для систематизації та інтерпретації речень); методики спостереження (для отримання вагомої та вихідної інформації під час багатоаспектного розгляду синтаксичних одиниць); методики порівняння (для виявлення подібних та відмінних ознак); методики узагальнення (для визначення основних рис); методики пояснювального опису (як потреба додаткового коментаря для тлумачення певних понять).

Важливим є застосування функційного підходу, оскільки взаємозв'язок *мовна одиниця – функція* визначає точне комунікативне призначення речень та його ролі в контексті цілого.

Результати й дискусії. Односкладні речення апеляції – це один із різновидів односкладних іменних синтаксичних одиниць, головне функцій-

не призначення яких – назвати адресата й водночас спонукати його до сприйняття мовлення, сподіваючись на певну відповідь, реакцію, дію. Семантико-стилістична характеристика односкладних речень апеляції складна і синкретична: одне речення здатне поєднати в собі кілька значень, які в комплексі завжди утворюють емоційно забарвлену номінацію адреса мовлення.

П. Дудик так списує вокативне речення: «Особливим синтаксичним, інтонаційним і стилістичним різновидом звертання є звертання-речення, які функціонують у мовленні як окремі комунікативні конструкції без членів (члена) речення або як особливі слова-речення». Далі вчений додає: «Звертання-речення – це звертання з особливою комунікативно-стилістичною функцією. Вони вживаються самостійно, не входять до складу жодного з речень, завжди виразно емоційні» (Дудик, 2005: 270–272). Аналогічне твердження сутності й призначення звертання знаходимо у працях А. Коваль: «Переважає більшість звертань, вживаних, зокрема, у розмовній мові, у художній літературі і, частково, у публіцистиці, відзначається підкресленою емоційністю, образністю, їх призначення – не стільки назвати предмет, скільки дати йому оцінку» (Коваль, 1987: 255).

Отже, розглядати односкладні речення апеляції як стилістично нейтральні неправильно, оскільки загалом це – окремі, інтонаційно виразні, зазвичай емоційно забарвлені, з чітким комунікативним спрямуванням, складною семантикою й водночас контекстно зумовлені синтаксичні одиниці.

Акцент, зроблений на контекстній залежності односкладних речень апеляції, є досить вагомим, оскільки лише завдяки контексту можна точно визначити адресата й адресанта мовлення та встановити реальну картину дій, але «не можна, – як зауважує М. Скаб, – вважати, на наш погляд, суцільним текстом (або хоча б мікротестом) апеляції і діалоги чи полілоги, яких багато в розмовно-побутовому мовленні та у творах художньої літератури. Кожна репліка тут має своїх адресанта і адресата мовлення з їх специфічними стилістичними, етикетними та іншими настановами і відповідно може розглядатися як окремий контекст апеляції» (Скаб, 2000: 33).

Основна функція односкладних речень апеляції – назвати особу, до якої направлено мовлення, але комунікативне призначення вокативних граєм сфери сакрального, як бачимо з аналізованих нами текстів, має складніше завдання. Їх спрямованість не схожа на ту, яку ми спостерігаємо під час використання цих самих речень в інших стилях мовлення, оскільки, як слушно відзначила А. Коваль, «характер оцінки, вираженої звертанням,

залежить і від стилістичної своєрідності словосполучень, якими ці звертання виражаються: адже кожен стиль мови виробив свої, типові саме для нього, формули звертань, і перенесення їх з одного стилю чи типу мовлення до іншого теж дає певний ефект» (Коваль, 1987: 255). Справді, ключове завдання односкладних речень апеляції відчутне, проте в релігійному стилі залежно від контексту на перший план виступають функції прохання (благання), подяки, покаяння, захоплення, возвеличення та ін.: *Господи! Зціли нашу душу, не дай їй заснути в гріховній смерті!* (Липківський В., 1996: 120); *Боже і Господи! Я твоє творіння ...* (Акафіст 22: 2013); *О Владичице, Царице Небесна! Ти – моя надія і пристановище, покров, захист і допомога* (Молитовник, 2001: 76); *Ваше Превященство, Дорогий Отче, Владико!* (Листи, 2011: 603); *О, Пречиста Діво Маріє!* (Листи, 2011: 389); *Ой, браття! Велика Христова віра!* (Липківський В., 1996: 46).

Основу вокативного речення становить іменник (чи інша субстантивована частина мови), що називає адресата мовлення. У релігійному стилі, як відзначив М. Скаб, «в абсолютній більшості випадків адресатами мовлення є особи», причому їх перелік «достатньо вузький: Бог у трьох його іпостасях, Матір Божа, апостоли, ангели, святі, Хрест Господній» (Скаб, 2000: 222). За нашими спостереженнями, головний і другорядні члени односкладних речень апеляції – це стилістично марковані лексеми, вжиті у прямому значенні. Позитивна семантика цих лексем віддзеркалює весь сенс синтаксичної одиниці в тексті, напр.: *Дорогий Блаженніший Владико!* (Листи, 2011: 587); *Боже і Творче всякого створіння!* (Молитовник, 2001: 133); *Господи і Вседержителю Ісусе Христе!* (Молитовник, 2001: 147). Варто констатувати, що однослівні вокативні конструкції мовці майже не використовують у сакральних текстах, зрідка натрапляємо на звертання типу *Браття!*; *Християне!*; *Господи! Зціли нашу душу, не дай їй заснути в гріховній смерті!* (Липківський В., 1996: 8; 376); *Отче!* (Листи, 2011: 509); *Христе! Ти – Царство Небесне, Ти – земля лагідних, Ти – оселя багатьох...* (Акафіст 7: 2013). Малопоширеними також є структурні схеми означення + головний член речення, напр.: *Преосвященний отче!*; *Ваше Блаженство!* (Листи, 2011: 256; 366); *Мій пастирю!* (Біблія, Іс. 44: 28). Очевидно, мовець вважає такі речення неефективними для відтворення усієї повноти та глибини почуттів, тому спрямовує свій вибір, уживаючи при зверненні розгорнуті номінації адресата мовлення, напр.: *Непереможна предвічна Любове, Господи Вседержителю!*; *Христовий воїне непереможний, тричі щасливий отче Йосафате!*; *Чудотворче дивний і*

преславний угоднику Божий, святителю Миколаю! (Акафіст 12; 24; 30, 2013).

Незважаючи на те, що головний член речення має вузький діапазон іменування адресата мовлення, визначальним змістовим наповнювачем вокативної конструкції стає означення, тобто основне смислове навантаження перенесене на другорядний член, напр.: *Всецедрий і ласкавий Боже!; О трисонячний всетворче! Ти вимірив небо долонею і землю п'яддю...; О Премудрий Всесильний наш Творче!* (Акафіст 47; 43; 24, 2013). Крім того, постпозитивне означення більше увиразнює речення, а нанизані поширені означення ще й створюють емоційне звучання усього контексту, напр.: *І я сказав: «Боже мій! Не знищуй мене на половині життя мого...»; Хрестителю Христовий, проповіднику покаяння!; Свята слава і всехвальна великомученице Христова Варваро!; Всехвальний Андрію, Апостоле Первозваний і верховний послідовнику Господа Бога і Спаси нашого Ісуса Христа!* (Молитовник, 2001: 172; 99; 92; 90).

Привертають також нашу увагу цікаві в функційно-стильовому плані односкладні речення апеляції на зразок: *Єресей поборниче, мужній воїне Христовий!; Йосафате, прехороший воїне Христовий!; Ісусе пречудний, ангелів дивування; Ісусе всесильний, праотців спасіння. Ісусе пресолодкий, патріархів величання; Ісусе преславний, царів укріплення. Ісусе прелюбий, пророків сповнення; Ісусе предивний, мучеників кріпосте. Ісусе претихий, ченців радосте; Ісусе премилостивий, пастирів солодкосте. Ісусе премилосердний, пошників отримання; Ісусе найлюбіший, преподобних радосте. Ісусе пречесний, дівственників цнотливосте; Ісусе предвічний, грішників спасіння* (Акафіст 12; 24; 44, 2013).

За структурою наведені речення – це нанизані ряди розгорнутих номінацій адресата мовлення, поширювальним компонентом яких є постпозитивне означення. Із семантичного боку, емоційність звертальної конструкції значно посилює утворення прикладки: постпозитивне означення, виражене іменником, додає до основного значення головного члена речення нове найменування.

І стилістично, і семантично іншим стає вокативне речення тоді, коли його структуру поширюють оклично-підсилювальні частки та вигуки, напр.: *О, Пречиста Діво Богородице! Допоможи ж нам визволити церкву і нарід наш...; На таких з жалем і гнівом дивився Христос: «Ой, роде невірний і розпутний! Доки буду з вами? Доки терпітиму вас?»* (Липківський В., 1996: 457; 52); *О святий великий Архистратиже!* (Молитовник, 2001: 87); *О Всемірна і всехвальна Мати; О, Премилосердна Владичице!; О, Боже мій!; Так, Господи Царю!*

Ти знаєш злобу пошесті роздору... (Акафіст 1; 35; 47; 14, 2013). Препозиція лексико-граматичних засобів слугує інтонаційно-смисловим виразником не тільки вокатива, а усієї синтаксичної конструкції. Також, як вказує Н. Бабич, «прості чи розгорнуті ряди звертань (окремі з них починаються вигуком захоплення – благоговіння „О!“), виголошені урочистою інтонацією з тенденцією наростання її, ... (скорочення наше – Н. Л.) творять неповторну, не властиву іншим текстам експресію піднесеності» (Бабич, 2009: 96).

Для урізноманітнення мовлення, посилення емоційності та смислової вагомості тексту однослівні й розгорнуті за будовою односкладні речення апеляції можуть бути виразним стилістичним засобом, утворюючи такі синтаксичні мовні звороти, як:

1) повтор: **Боже Великий, Боже Всесильний!** (Молитовник, 2001: 177); **Боже, Боже духів і кожного тіла!** (Біблія, 4 М. 16: 22); **Батьку мій, батьку мій, колеснице Ізраїлева та верхівці його!** (Біблія, 1 Цар. 13: 14); **Ісусе, Господи, Любове безмежна, Ісусе, Господи, Незбагнений наш Творче, Ісусе, Господи, світа Спасителю, Ісусе, Господи, Царю Вселенної; Ісусе, сило непереможна; Ісусе, милосте безмежна. Ісусе, красо пресвітла; Ісусе, любове невимовна** (Акафіст 17; 44, 2013);

2) інверсію: **Сини чоловічеські!** – Так ніби каже Спаситель наш людям про Свою Матір після Її смерті (Липківський В., 1996: 387); **Учителю мій!** (Біблія, Ів. 20: 16); **Хто живе під покровом Всевишнього, хто в тіні Всемогутнього мешкає, той скаже до Господа: «Охороно моя та твердине моя, Боже мій», – я надіюсь на Нього** (Біблія, Пс. 91: 2); **Ісусе безначальний. Ісусе, з отцем єдино славний. Ісусе, єдиноначальний. Ісусе нестворений; Ісусе милостивий. Ісусе правосудний; Ісусе Чоловіколюбний, від людей терням увінчаний** (Акафіст 4, 2013);

3) градацію (тільки висхідну): **Господи, Боже Ізраїлів! Хоч небо і небо небес не вміщують Тебе, а тим менше храм цей, що його я збудував імені Твоєму...** (Липківський В., 1996: 458); **Господи, Ісусе Христе, Сину Бога Живого, Сотворителю Неба і Землі, Спасителю світа!; Господи Ісусе Христе, Боже наш, Владико життя і смерті, Утішителю скорботних!; Царице моя Преблагая, Надіє моя, Богородице, Притулку сиротам і Захисте подорожнім, опечаленим Радосте, покривдженім Покровителько!** (Молитовник, 2001: 73; 77–78); **О Пресвята, Животворча, нероздільна і вседіяльна Тройце, Отче, Сину і Душе, єдиний істинний Боже і Творче наш!** (Акафіст 43, 2013);

4) перифраз: **О Богородителько!** *І Ти подай допомогу мені, знемагаючому від тілесних пристрастей зі скрутою в серці; О угоднику Божий!; О рівноапостольний просвітителю наш!* (Молитовник, 2001: 77; 113; 108); **Вибрана Владичице і джерело Божої ласки!**; **О великий заступнику!**; **О окаянство моє!** *Що скажу Тобі, Отче щедрий, або що промовлю; О сильні! Понесіть немочі наші, не віддаляйтеся духом від нас* (Акафіст 1; 5; 27; 31, 2013);

5) асиндетон: **Всесвята Тройце, Боже, Творче всього світу!** (Молитовник, 2001: 215); **О великий угоднику Божий, преславний чудотворче, блаженний отче Миколаю!** (Акафіст 2, 2013);

6) полісиндетон: **О Ісусе Христе, Спасителю і Судде наш і Царю всіх!**; **Ісусе, Творче і Судде всіх, від творіння Свого засуджений і мучений** (Акафіст 22; 46, 2013); **О глибино багатства, і премудрости, і знання Божого** (Біблія, Рим. 11: 33);

7) тавтологію: **Ваше Блаженство, Блаженніший Владико, Митрополите!**; **Ваше Високопреосвященство, Високопреосвященніший Владико!**; **Найпочесніші і Всечесні Отці!** (Листи, 2011: 568; 247; 295); **Ісусе, світло для світу, світом лукавим зненавиджений; Агнице Агнця Божественного!** (Акафіст 46; 16, 2013).

Кожна зі стилістичних фігур створює нові значенсві відтінки. Незвичне поєднання слів, їх повторів, розміщення щодо головного члена або утворення рядів є підставою розглядати речення апеляції серед емоційно-експресивних структур синтаксису.

Висновки та перспективи досліджень. Отже, у текстах релігійного стилю односкладні речення апеляції функціонують насамперед як стилістично необхідний компонент, який виступає своєрідним прийомом посилення тексту та засобом активізації уваги адресата мовлення. Вважаємо, що результати нашої розвідки слугуватимуть підґрунтям для подальшого вивчення особливостей представлення односкладних синтаксичних одиниць у текстах інших жанрових різновидів, а також поглиблять теорію функційного синтаксису.

Література

Бабич Н. Д. Богословський стиль української мови у контексті стилістичної науки: зб. науково-дидактичних праць. Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2009. 216 с. **Гуйванюк Н.** Магія молитвеного слова (мовні особливості української духовної поезії). *Біблія і культура* / відп. ред. Нямцу А. Є. Чернівці: Рута, 2000. Вип. 1. С. 211–215. **Гуйванюк Н.** Синтаксис релігійних повчань. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича* / наук. ред. Бунчук Б. І. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. Вип. 506–508.

С. 17–27. **Дудик П. С.** Стилістика української мови: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2005. 368 с. **Коваль А. П.** Практична стилістика сучасної української мови. 3 вид., доп. і перероб. Київ: Вид-во КДУ, 1987. 351 с. **Скаб М.** Особливості виявлення апеляції в сакральних текстах. *Біблія і культура*. / відп. ред. Нямцу А. Є. Чернівці: Рута, 2000. Вип. 1. С. 221–224. **Скаб М.** Функціональна сфера апеляції (стилістичний аспект). *Gatunki mowy i ich ewolucja. Mowy piękno wielorakie* / pod. red. D. Ostaszewkiej. Katowice: Wyd-wo UŚ, 2000. Т. I. S. 32–44. **Скаб М.** Стилістика засобів апеляції в сучасній українській мові. *Слово і текст* / за ред. А. Нямцу. Чернівці: Рута, 2003. Вип. 1. С. 125–131. **Українська мова:** енциклопедія / редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), Зяблюк М. П. та ін. 2-е вид., випр. і доп. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

Джерела

Акафістник. URL: <http://kyrios.org.ua/spirituality/akafisti.html> (дата звернення: 12.06.2013). **Біблія,** або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповітів із мови давньоєврейської та грецької на українську наново перекладена. **Молитовник.** Видавничий відділ Чернівецько-Буковинської єпархії м. Чернівці, 2001. 254 с. **Липківський В.** Проповіді на неділі й свята слово Христове до українського народу. Перевидано. Чернівці, 1996. 609 с. **Листи** громадських діячів, представників української науки, культури і церкви до Івана Огієнка (митрополита Іларіона) 1910–1969 / упор.: І. Преловська та ін. Київ: Вид-во імені Олени Теліги, 2011. 744 с.

References

Akafistnyk [Akathistik]. (n. d.). kyrios.org.ua. Retrieved from <http://kyrios.org.ua/spirituality/akafisti.html> [in Ukrainian]. **Babych, N.D.** (2009). *Bohoslovskyi styl ukrainskoi movy u konteksti stylistychnoi nauky* [Theological style of the Ukrainian language in the context of stylistic science]. Chernivtsi: Vydavnychiy dim «Bukrek» [in Ukrainian]. **Bibliia, abo Knyhy Sviatoho Pysma Staroho y Novoho Zapovitiv iz movy davnoievreiskoi ta hretskoi na ukrainsku nanovo perekladena** [The Bible, or the Old and New Testament Scriptures translated into Ukrainian from Hebrew and Greek] [in Ukrainian]. **Huivaniuk, N.** (2000). *Mahiiia molytvenoho slova (movni osoblyvosti ukrainskoi dukhovnoi poezii)* [The magic of the prayer word (linguistic peculiarities of Ukrainian spiritual poetry)]. *Bibliia i kultura – The Bible and Culture* (Issue 1), (pp. 211–215). Chernivtsi: Ruta [in Ukrainian]. **Huivaniuk, N.** (2010). *Syntaksys relihiinykh povchan* [Syntax of religious teachings]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho natsionalnoho*

- universytetu imeni Yurii Fedkovycha – *Scientific Bulletin of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University* (Issue 506–508), (pp. 17–27). Chernivtsi: Chernivetskyi nats. un-t [in Ukrainian]. **Dudyk, P. S.** (2005). *Stylistyka ukrainskoi movy [Stylistics of the Ukrainian language]*. Kyiv: VTs «Akademiia» [in Ukrainian]. **Koval, A. P.** (1987). *Praktychna stylistyka suchasnoi ukrainskoi movy [Practical stylistics of modern Ukrainian language]*. Kyiv: Vyd-vo KDU [in Ukrainian]. **Lypkivskyi, V.** (1996). *Propovidi na nedili y sviata slovo Khrystove do ukrainskoho narodu [Sunday sermons and the holy word of Christ to the Ukrainian people]*. Chernivtsi [in Ukrainian]. **Molytovnyk,** (2001). *[The Prayer Book]*. Vydavnychi viddil Chernivetsko-Bukovynskoi yeparkhii m. Chernivtsi [in Ukrainian]. **Prelovska, I.** (Eds.) (2011). *Lysty hromadskykh diiachiv, predstavnykiv ukrainskoi nauky, kultury i tserkvy do Ivana Ohienka (mytropolyta Ilariona) 1910–1969 [Letters of public figures, representatives of Ukrainian science, culture and the church to Ivan Ogienko (Metropolitan Hilarion) 1910–1969]*. Kyiv: Vyd-vo imeni Oleny Telihy [in Ukrainian]. **Skab, M.** (2000). Osoblyvosti vyjavlennia apeliatsii v sakralnykh tekstakh [Peculiarities of detection of appeal in sacred texts]. *Bibliia i kultura – The Bible and Culture* (Issue 1), (pp. 221–224). Chernivtsi: Ruta [in Ukrainian]. **Skab, M.** (2000). Funktsionalna sfera apeliatsii (stylistychnyi aspekt) [Functional sphere of appeal (stylistic aspect)]. *Gatunki mowy i ich ewolucja. Mowy piękno wielorakie – Speech genres and their evolution. Beautiful speeches* (Vols. 1), (pp. 32–44). Katowice: Wyd-wo UŚ [in Polish]. **Skab, M.** (2000). Stylistyka zasobiv apeliatsii v suchasni ukrainskii movi [Stylistics of the means of appeal in modern Ukrainian language]. *Slovo i tekst – Letter and text* (Issue 1), (pp. 125–131). Chernivtsi: Ruta [in Ukrainian]. **Rusanivskyi, V. M., Taranenko, O. O. & Ziabliuk, M. P.** (2004). *Ukrainska mova: entsyklopediia [Ukrainian language: encyclopedia]*. Kyiv: Vyd-vo «Ukrainska entsyklopediia» im. M. P. Bazhana [in Ukrainian].